

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Henrici Valesii Annotationes In Librum Tertium Historiae Ecclesiasticae
Theodoriti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

HENRICI VALESII ANNOTATIONES IN LIBRUM TERTIUM HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ THEODORITI.

In Caput III.

Pag. 127. K Αἰ πειλῶν καὶ δοξάτων. Malim legere. Nam παλῶν Græcè telum significat, sic dictum δὸς ἢ πάλλει quod est vibrare. Ferritamen potest vulgatalectio. Nam & πάλτις jaculum significat teste Esichio. Unde & καταπέλτης bellica machina videtur dicta.

ἀμύητοι γὰρ συμπολεμεῖν. Hanc Theodoriti narrationem de Constantio, valde suspectam habeo. Quomodo enim Constantius milites in exercitu habere noluisse sacro lavaero minime tinctos, cum ipse eo tempore nondum esset baptizatus. Etenim diu postea, cum adversus Julianum expeditionem suscepisset, Antiochiæ baptizatus est ab Euzoio Episcopo.

In Caput IV.

Ὁ δὲ τῆς Ἰταλίας. Rectius in edit. Basil. excusum est plurali numero ἢ ἐν τῆς Ἰταλίας, licet Hilarius non ex Italia, sed ex Galliis fuerit Oriundus.

ἐν τῇ καλλιμένῃ παλαιᾷ. Eiusdem loci mentionem facit Theodoritus in lib. 2. historiæ cap. 31. ubi notavi Ecclesiam quoque ex loco in quo sita erat, ita cognominatam fuisse. Certe Auctor Chronici Alexandrini id disertè testatur, de Meletii reditu ita scribens: ἄνω γὰρ καὶ μελίτι ὁ ἐπίσκοπος βίβας ἰτέροις κακοῖς καθηρημένῳ, ἰταλιῶν ἐκ ἀντιοχείας τῶν παλαιῶν ἤρπασεν ἐκκλησίαν, συνδραμύτων αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ κλήρῳ καθαιριθῆντων ἐπίσκοπος τῶν ἀρχαίων συνόδου. ἐκ δὲ τῆς μαλίστα καὶ διοχέτης ἀπὸ προεβου- τήρων, ἢ ἄλλων πλείων συντρέχων, καὶ βιταλιῶν λαϊκῶν ἐν ἀπὸβίσει αὐτοῦ. ἐστὶν δὲ πολλὴ προίαν, καὶ ὑπε- ρον λυπηθεὶς μελίτιον ποδὶ τῷ μελίτιον, ἀπὸ τῆς ἀπαυτοῦ, καὶ ἀριστηρίων, καὶ αὐτὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ συν- εστήσατο &c. Quem locum quia Interpres non intellexit, hic Latine conversum apponam: Ita ergo Meletius qui ob impietatem & alia crimina depositus fuerat, Antiochiam reversus, veterem Ecclesiam per vim occupavit; adjunctis illi Clericis qui jam antea legitime depositi fuerant à S. Synodo. Inter quos præcipuus erat Diogenes ex Presbytero, præ reliquis omnibus concursans & partes adjuvans. Et Vitalis Laicus, qui semper fraudes atque imposturas

A exercuerat. Hic ulterius progressus, ad extremum offensus Meletio, ab illo sese abrupit, & hæresin ipse quoque ridiculam condidit. Sunt hæc optimæ notæ, & ex veteri quodam Auctore descripta, qui Meletio haud quaquam favebat. Ac nisi me fallit opinio, Arianus fuit Scriptor ille, ex quo collector Alexandrini Chronici hæc desumpsit. Nam ut superius observavi, Leontium Antiochenum Episcopum mirificè prædicat, quem tamen constat Arianum fuisse.

τὰς λοιπὰς ἐπιπέλων τὰς βίβας. Hinc Athanasius Meletianos vocat τὸς ἐκ τῆς παλαιᾶς συναγωγῆς, distinguens eos ab illis qui erant sub Paulino, id est ab Eustathianis, ut videre est in ejus Epist. Synodica ad Antiochenos pag. 575. & 576.

B

In Caput V.

Πότε γὰρ ἐκδοθέντα ἔτι. Baronius ad annum Christi 408. cap. 31. ait, corruptos esse hoc loco Theodoriti codices. Neque enim quinque & octoginta annorum spatio durasse id dissidium Ecclesiæ Antiochenæ, sed quinque tantum & quadraginta. Cœpisse enim ait hoc schisma ab ordinatione Paulini, quæ facta est anno Christi 362. Sed pace maximi viri dictum sit: Non ab eo tempore dissidium illud orditur Theodoritus, sed ab ipsa depositione Eustathii, quæ facta est regnante Constantino, anno Christi 336. ut notavi ad cap. 31. lib. 2. Ab illo enim tempore Eustathiani separatos conventus habuerunt. Neque enim audiendus est Theodoritus, qui in dicto cap. 31. lib. 2. scribit post depositionem Eustathii, sanioerem Ecclesiæ partem, id est Orthodoxos per annos 30. patienter tulisse Arianorum perfidiam, mutationem aliquam temporum opperientes. Postquam verò Meletium pelli in exilium, & Euzoium Arianum in sede Antiochena collocatum viderunt, tum demum ab Ariamis discessisse, & seorsum in Palea conventus habuisse. Id quidem verum est de Meletii Sæctatoribus; qui licet cum Ariamis initio communicassent, post depositionem Meletii se ab eorum communione abjuxerunt. Eustathiani verò jam antea sese ab Ariamis separaverant, & seorsum Collectas agebant, ex quo Eustathius per fraudem & calumniam Arianorum, exutus fuerat Episcopatu, ut ipse testatur Theodoritus in lib. 1. cap. 22. Notabit

igitur lector errorem Theodoriti, qui in Meletium nimis propensus, sanam Ecclesie partem appellat Sectatores Meletii. Sic enim in cap. 31. l. 2. Et in hoc capite vocat eos τὰς τῆς ἰουστινιανῆς ἀντινομίους. Quasi id solis conveniret Meletii Sectatoribus, nec commune illis esset cum Eustathianis. Ex his igitur apparet, dissidium illud Antiochenis Ecclesie ceptum esse à depositione Eustathii, id est ab anno Christi 330. vel certe 329. Cuius octogintaquinque annos addideris, fiet annus Christi 414. aut 415. quo Alexander Antiochenis Episc. Eustathianòs reliquo Ecclesie corpori adjunxit. Quo posito, Alexandri Antiochenis obitus non anno Christi 411. ut vult Baronius, sed ferius contigerit necesse est.

ἰουστινιανῆς εὐλαστῆς. In codice Savilii & in editione Basiliensi legitur ἐδὲξαντο.

In Caput VII.

Pag. 130. Ἐν τῇ κωνσταντίνῳ. Epiphanius Scholasticus legit κωνσταντίνῳ quod magis probo. Vulgatam tamen lectionem confirmat Auctor Chronici Alexandrini in rebus gestis Juliani.

διούσω τῷ γυναικίδι. Rectius in editione Basiliensi legitur τῷ γυναικί. Quomodo etiam legitur apud Epiphanius Scholasticum. Est autem γυναικί idem quod Androgynos, ut testatur Suidas. Quod quidem Baccho egregie convenit, quem Androgynum fingunt fabulæ Poetarum. Dicitur etiam γυναικί per duplex, ut scribitur apud Philostratum in vita Aliani Sophista.

τῶν πῆ: θράκας ἀπὸ τῶν ἀρχοῦτος. Jacobus Sirmundus Præsidem Thraciæ vertit, dissimulato vocabulo τῶν ἀλλῶν, quod tamen minime otiosum est. Multæ enim erant provinciæ Thraciarum, quarum singulæ suum præsidem habebant. Tota verò Dicesis Thraciæ, uni parebat Vicario, sub quo erant provinciæ infra scriptæ. Europa, Thracia, Hæmimontus, Rhodopa, Mœsia secunda, & Scythia, ut docet Notitia Imperii Romani.

Pag. 131. δούσιν ἑστέρον δρῶσαι. Verbum δρῶσαι deest tam in editione Basiliensi, quam in editione Roberti Stephani. Et à Genevensibus Typographis adjectum est ex libro Christophoroni. Certè in MS. codice Henrici Savilii idem verbum legitur hoc modo δρῶσαι δούσιν ἑστέρον ἀναγκάζοντες.

In Caput XI.

Pag. 134. τῶτον ἤροντό τινος. Totam hanc historiam desumpsit Theodorus ex Rufini lib. x. historiæ Ecclesiasticæ, ubi Rufinus ipse testatur, id se ex Theodoro sciscitatum esse.

In Caput XII.

Ἰουλιανὸς δὲ τῆς ἰουστινιανῆς ἰπάρχου. Malè Epiphanius & reliqui Interpretes Præfectum Orientis vertunt. Quin & Sirmundus, ut rem apertius exponeret, præfectum Prætorio Orientis interpretatus est. Atqui Julianus avunculus Imperatoris Juliani, non Præfectus prætorio, sed tantum Comes erat Orientis, ut docet Ammianus Marcellinus in lib. 23. initio, ubi de ejus obitu scribit.

A ἰλπίδι & δὲ. De hoc Elpidio loquitur Libanius in Oratione pro Aristophane Corinthio pag. 28. ubi amicos & suffragatores Aristophanis enumerat, præcipuos amicorum Juliani. Ac primò quidem Maximum & Priscum Philosophos: Deinde verò Elpidium ac Felicem. Ac de Elpidio quidem ita dicit: ἰλπίδι δὲ ἰλπίδι, ὃν κτ' ἴσσοιαν μὲν λίσσοιαν συμβαίνει τοῖν ἀνδρῶν. τῇ δὲ ἰλπίδι τὸ ἕσθον σπῆδὸν τῷ ἰλπίδι σὲ φιλῶν μάλιστα αὐτοῖν ἰσῆναι &c. Id est: Sed neque Elpidius, qui quantum quidem ad sapientiam pertinet, inferior est Maximo & Prisco: Siquid verò erga Deos, & amore erga te, illi est similis &c.

κῆρυκα κρητομένων. Scribendum est κρητομένων, ut legitur in MSS. codice Savilii & in edit. Basil.

B

In Caput XIII.

Ἀπομήσεως κῆρυκα. Postrema vox deest in editione Basiliensi & in MS. cod. Henr. Savil. profusque superflua mihi videtur.

In Caput XIV.

Τῆς παρ' αὐτῆς κρητομένης. Codex Savilii Pag. 136 scriptum habet παρ' αὐτῶν, vulgata tamen scriptura rectior videtur.

εἰς τὴν καμάραν καθίστα. Epiphanius Scholasticus & Christophorus Cameram interpretati sunt. Camerarius verò & Sirmundus Conclave, Ego verò Basternam potius intelligi crediderim, quæ lectica erat matronarum. Erant autem Basternæ rectæ in modum Camerarum. Undè Hieronymus caveas Basternarum vocat. Ait igitur Theodorus, matronam illam collocaisse secum in cubiculo juvenem illum, & ad Meletium episcopum deduxisse. Quod si καμάραν cubiculum interpretaris, non video cur matrona illa juvenem muliebri habitu indutum secum in cubiculo sedere jufferit.

C

In Caput XV.

Παρήναια τῆρον, in edit. Basil. legitur παρήναια τῆρον, levi discrimine.

πικραιτέρους. Rectius in MS. codice Savilii & in editione Basiliensi legitur πικραιτέρους. Tractum id nomen est ab Alexandri Magni militia, qui honoratioribus equites ἐτίμους vocari instituit, pedites verò πικραιτέρους, ut docet Anaximenes apud Harpocrationem. Quamquam in Harpocrationis Lexico corrupte scribitur πικραιτέρους. Porro de his militibus, Juventino & Maximo, extat Homilia Joann. Chrysof. Vide etiam quæ notavi ad lib. 22. Amm. Marcellini pag. 229.

D

τῶν ὁμοσηματίων ἐκείνων. Mallem scribere ἐκείνων, Quam lectionem in versione mea sum secutus. Atque ita legisse videtur Epiphanius Scholasticus.

In Caput XVI.

τῶν ἐν τῶν δὲ ὁμοσηματίων. Codex Savilii scriptum habet δὲ ὁμοσηματίων. Basiliensis autem editio ὁμοσηματίων. Mihi scribendum videtur δὲ ὁμοσηματίων. Eundem errorem supra notavi in lib. 2.

τῶν

Pag. 139. τοῖς γδ στρατιωτικῶν καταλόγοις. Hanc Juliani A fraudem adversus milites Christianos perstringit Gregorius Nazianzenus in priore invectiva adversus Julianum pag. 84. editionis Parisiensis. Ubi etiam narrationem illam subjungit de quibusdam militibus Romanis, qui cum aurum accepissent à Principe, & thus imprudentes adolevissent; agnito postea scelere suo, aurum ad Principis pedes procecerunt. Quam rem refert Theodoritus in capite sequenti. παρσιθῆκε. Magis placet scriptura quam in editione Basiliensi reperi, παρσιθῆκε.

In Caput XVII.

Pag. 140. ἑσθῆμανος. Hic videtur esse Romanus Tribunus Scutiariorum, qui cum Vincentio item Tribuno in exilium missus esse dicitur à Marcellino in lib. 2. pag. 222. κακομήχαν. In Manuscripto codice Savillii & in editione Basiliensi legitur κακομήχαν.

In Caput XIX.

Pag. 141. Ἰωάννης γδ ὁ ἦ ἐν ἀποστολίᾳ. Auctor Menologii Joannem Chrysostrum hic à Theodorito designari credidit. Sic enim scribit: Die 9. mensis Octobris sancta Publia, imperante Juliano, in urbe Antiochia, probitate morum celeberrima, viri sui consuetudine paucos annos usa, peperit fructum Deo dignum, admirabilem illum Joannem cognomento Chrysostrum. Verum Baronius ad annum Christi 362. cap. 133. reprehendit Auctorem Menologii, & alium quam Joannem Chrysostrum hic intelligi existimat. Nam mater Chrysostrum Anthusa dicebatur, non Publia; nec anus erat eo tempore, ut rectè probat ibidem Baronius. Deinde quod ait Theodoritus, Joannem hunc Publiæ filium, divitissime Archipresbyterum fuisse Antiochia, id non convenit Joanni Chrysostrum. Neque enim hic admodum diu Presbyter fuit Antiochenis Ecclesiæ. Porro Henricus Savilius ad latus sui codicis hoc loco ista annotarat: Hunc Chrysostrum fuisse quidam falso opinantur. Joannem igitur hic intelligo eum qui postea Episcopus Apamiæ à Meletio ordinatus est, ut refert Theodoritus in lib. 5. c. 4. τῶν ἑδουφῶρων. Jacobus Sirmundus edidit τῶν D nescio quos codices secutus, nostri enim nihil mutant.

In Caput XX.

Pag. 142. Συναψισαίε ἀρχοντα. Alypium intelligit, teste Ammiano Marcellino in lib. 23. initio. ἡ ἄμας ἡ κορινθιας. Basiliensis editio scriptum habet ἡ ἄμας ἡ κορινθιας. Quod magis probabo. τῶν παντιλῶν ἀμύκτων. Gentiles intelligo. Hi enim penitus divinarum Sacramentorum expertes

sunt. Ait igitur Theodoritus, ejusmodi fuisse hunc terræ motum, ut etiam eos terreret qui verum Deum non agnoscebant; nedum Judæos qui non sunt penitus ἀμύκτοι.

In Caput XXII.

τῶν γδ αὐθῆτι πολιτευομένων. Curiales seu Decuriones à Græcis dicuntur πολιτεύοντες seu πολιτευταί, ut jam pridem notavi in Commentariis ad Ammianum Marcellinum. Mirum est tamen interpretes in hujus vocis interpretatione omnes lapsos esse, præter Epiphanium Scholasticum qui hunc locum ita vertit: Is enim nobilis erat, & ejus B civitatis curia præsidebat.

ὁ ζῆλος ἀπίσθη. In codice Savillii & in editione Basiliensi legitur ἀπίσθη. τὰς ἐν τέλει ἡ ἀξιωμασι. Rectè Epiphanius Scholasticus hunc locum interpretatus est hoc modo: Cumque venisset in Berythum, nobiles & honoratos convocavit ad prandium. Reliquos interpretes nihil moror, qui hæc nullatenus intellexerunt. Unum tamen est quod in Epiphanii versione non probò. Nobiles enim vertit τὰς ἐν τέλει, cum Decuriones potius vertere debuisset. Certè Decuriones & Honorati sæpe junguntur in vetustis inscriptionibus, ut notavi ad Ammianum Marcellinum. Cæterum hoc loco codex Savillii & Basiliensis editio scriptum habent τὰς ἐν τέλει ἡ ἀξιωμασι, ut & supra in capite 16.

In Caput XXV.

Ἄλλοι δὲ τῶν. Non dubito quin scribendum sit Pag. 146. disjunctis vocabulis ἄλλοι δὲ &c. sequitur enim ἡ δὲ &c. ἄλλοι ὅτι ὅς. Hunc locum Sirmundus in editione sua ita excudi jussit ἄλλοι ὡς τὸ δὲ δὲ τῶν ἡ δὲ τῶν τῶν τῶν. Nostri tamen codices nihil mutant.

In Caput XXVIII.

τῶν ἀπτοχίων θήσω φωνῶν. Sirmundus hunc locum ita edidit: τῶν ἀπτοχίων θήσω φωνῶν quemadmodum legitur in altero ex codicibus Regii, ex quo varias lectiones Robertus Stephanus excerpit; nisi quod θήσω habet Regius codex. In editione Basiliensi sine præpositiva particula legitur hic locus τῶν ἀπτοχίων θήσω φωνῶν. ἡ ἄξιον λήθης ἰουλιανόν. In Manuscripto codice Henrici Savillii scriptum est ἡ ἄξιον λήθης ἰουλιανόν, quomodo etiam edidit Jacobus Sirmundus; nisi quod postremam quoque vocem expunxit. ἐκεῖν ἡ ἴση σαφῶς. Rectius in editione Basiliensi legitur εἶδει σαφῶς, εἶδει positum pro ἴδει. Id est norat.

